

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak petek.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 5 44 K, za pol leta 2 72 K, za četrt leta 1 36 K; za Nemčijo za celo leto 5 96 K, za pol leta 2 98 K, za četrt leta 1 49 K; za Ameriko za celo leto 7 28 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna petlet-vrstica 20 vin. za enkrat; 16 vin. za dvakrat; 12 vin. za trikrat; večkrat po dogovoru.

74. štev.

V Ljubljani, v petek, dne 23. avgusta 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne posiljalke, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravištvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Jurčičev trg št. 3 I.

Svetovni kongres.

V Štutgartu so se sešli v nedeljo zastopniki socialistično organiziranega proletariata iz vseh krajev sveta na svoj sedmi mednarodni zbor. Tudi v času, ko so internacionalni kongresi najraznovrstnejšega značaja neprenehoma na dnevnem redu, vzbujajo socialistični svetovni kongres splošno zanimanje vsega politično mislečega človeštva. In to zanimanje je nad vse opravičeno, kajti če ne bi imel štutgartski kongres drugega pomena, kakor da daje svetu pregled socialistične armade, bi mu moral posvetiti svojo pozornost, kdorkoli se peča praktično ali teoretično z vprašanji javnega življenja.

Ali je socializem utopija?

Nasi nasprotniki brez razlike barve trdijo to, v slepilo svojih pristašev in sebi v tolažbo. In kdor ni posegel do dna socialističnih nauk in stremljenj, bi jim bil dal marsikdo prav. Trd in težaven je bil začetek dela; rogali so se zastopniki veljavnega družabnega reda Marksu in Engelsu, ko sta zaklicala delavcem: Proletari vsega sveta, združite se! Brezuspješna skoraj je bila videti Lassalova agitacija, ko je ustanovil splošno nemško delavsko društvo. Na Francoskem in v Italiji, v Avstriji in na Ruskem, v Evropi in v Ameriki so smatrali prve oznanjevalce novega nauka deloma za blazne, deloma za zločince. Pogostoma je bilo tako, da bi bili tudi navdušeni pristaši nove ideje lahko obupali; pokazovalo se je nespornost med učitelji in voditelji, bili so boji med osebami in strujami, teoretični prepiri često s slabimi praktičnimi posledicami. In vselej, kadar se je primeril tak slučaj, so zavirskali nasprotniki: Socializma je konec!

Ni ga sredstva, ki bi ga ne bili vladajoči razredi porabili, da bi uničili organizacijo delavstva ter umorili socialistično misel. Postavne prepovedi, policijski in sodnijski progoni, ječe, puške in bajoneti, prižnica in spovednica — vse je že bilo in je še v službi kapitalizma, ki bi rad, da bi se ustavil razvoj človeštva in njegove družbe ravno tam, kjer se njemu dobro godi. Vsem tem uničevalnim naporom pa odgovarja štutgartski zbor: »Socializem je živ in močan in ni je sile na svetu, ki bi ga ugonobila. Čimbolj nas preganjate, tembolj se krepimo; čimbolj nas uničujete, tembolj se množimo; čimbolj nas prezirate, tem večji so naši uspehi.«

Kajti tudi to se kaže v najsvetlejši luči v dobi, ko zboruje v Štutgartu parlament svetovne socialne demokracije: Ne le da narašča socialistična vojska od dne do dne po vseh deželah in med vsemi narodi, ampak tudi praktična veljava socializma že v sedanji družbi se neprenehoma povečuje in pripravlja trdna tla bodočemu boljšemu redu.

Zadovoljstvo mora navdajati vsakega socialista, ko pogleda seznam zastopnikov, ki so prišli na mednarodni zbor. Vseh pet krajev sveta je poslalo svoje delegate na zborovanje socialističnega ljudstva. Še pred par desetletji je bila socialistična organizacija omejena na nekoliko veleindustrijskih dežel v Evropi in v Afriki; danes pa so mogočne armade že po vseh količakj vpoštevanih državah in število njihovih članov obsega milione in milione. Ni je politične in gospodarske struje, ki bi stela tako ogromno vojsko zavednih pristašev, katerih ne loči ne narodnost, ne vera, ne spol. V tej velikanski armadi,

ki oklepa krepkeje in krepkeje celo zemljo, se čuti tudi slabi posameznik močnega in varnega.

Ali tudi upliv socializma na družabno življenje narašča neprenehoma. Socialistična internacionala je moč, ki zida človeštvu novo družabno poslopje; njena volja pa je velikanskega pomena že sedaj, ko je ljudstvo obsojeno, da živi v oni družbi, v kateri se je porodilo in ki so jo uredili drugi. Da se je velik del delavstva rešil nekdanjega suženjstva in si — v gotovih mejah seveda — izboljšal svoj položaj, tega ni storila dobrot kapitalistov, ampak moč mednarodne delavske organizacije. Veljavi socialistične armade je pripisati, da se pečajo najbolj reakcionarne države z vprašanji delavskega varstva in socialne reforme, da se vse družabne oblike polagoma demokratizirajo in da se odpirajo ljudstvu vrata zastopov, v katerih se kuje njegova usoda. Posledica socialističnega dela in boja je, da se je temeljito izpremenilo javno mišljenje, ki je se pred kratkim smatralo za nezasišano predrznost, če je delavstvo zahtevalo enake pravice v državah, deželah in občinah, v uradu in v soli, v tovarni in delavnici. Ako zahajajo dandanes vse stranke med delavstvo in se pehajo za njegovo naklonjenost, pa ga vabijo z najraznovrstnejšimi obljubami, se godi tako le zato, ker je socializem zbudil delavske množice in prisilil vladajoče, da priznavajo njih veljavo. In če se je tudi v parlamentih, v katerih ne odločujejo socialisti, sklenilo tupašam kako postaviti navidezno ali pa resnično v prid delavnemu ljudstvu, jo je narekal strah pred socializmom in pobožna želja, da bi se odvrnilo množice od razrednega boja. Brez tega strahu bi hodili vsi parlamenti po onih tirih, ki jim jih odkazuje vladajoči kapitalizem s svojimi zavezniki, vladajočimi cerkvami. Tega strahu pa ne bi bilo, ako ne bi bilo v socializmu moči, ki se jo mora, če ne priznati, vendar vpoštevati.

Skraj nepregledna je armada, ki jo zastopa sedmi mednarodni socialistični kongres. A vsa ta vojska milijonov in milijonov ima en cilj v socializmu. Nobene razlike ni glede smotra med socialisti vzhoda in zapada, severa in juga. Mnenja se lahko razhajajo glede potov in sredstev; ali vsi so edini v prepričanju, da je treba izvojevati gospodarsko rešitev iz okov kapitalizma, ker sloni na gospodarski prostosti vsaka svoboda; brez nje ni politične, ni duševne neodvisnosti, brez nje ni individualne svobode. Vsa narodna, spolna, umstvena, kulturna, zdravstvena vprašanja se stekajo v enem velikem, socialnem vprašanju, čegar problem pa je: Odstranitev razredne neenakosti, osvoboditev gospodarsko vklepanih in z gospodarsko svobodo odstranitev vsakega potlačevanja.

Tej veliki ideji ima služiti tudi štutgartski kongres; brezpogojna sloga glede cilja je porok, da reši svojo nalogo v prid izkoriščenemu ljudstvu in mu ustvari novo orožje za neizogibni nadaljnji boj.

Zborovanje v Štutgartu.

Na mednarodni kongres je prišlo približno tisoč odposlancev iz vseh krajev sveta, med njimi mnogo parlamentarcev. Kongres zboruje v štutgartski »Liederhalle«. Otvoril ga je poslanec Vandervelde v imenu mednarodnega tajništva, ki je dal prvo besedo Bebelu. Burno pozdravljen je naslikal Bebel zgodovino tega kongresa in velikanski razvoj mednarodne socialne demokracije, edine stranke, ki obsega ves svet. Vandervelde je označil sedanji položaj stranke po vsem svetu in je konstatiral ogromen napredek.

Dnevni red, ki je bil sprejet, obsega sledeče točke:

1. Militarizem in mednarodni konflikti.
2. Razmerje med političnimi strankami in strokovnimi organizacijami.
3. Kolonialno vprašanje.
4. Priseljavanje in izseljevanje delavcev.
5. Ženska volilna pravica.

Za vsako točko je izvoljena posebna komisija.

Avstrijska delegacija je izvolila v svoje predsedništvo sodruga Tomschik, Skaret, Nömc in Tusar.

Popoldne je bil na kanštatskem travniku ogromen ljudski shod, katerega se je udeležilo nad 60.000 oseb. Na šestih tribunah so govorili Jaurès (Pariz), Branting (Norveško), Macdonald (Anglija), dr. Adler (Dunaj), Hilquith (Severna Amerika), sodruginja Roland-Holst (Nizozemsko), Vandervelde (Belgija), Plehanov (Rusija), Troelstra (Nizozemsko), Vailland (Pariz), Hyndmann (Anglija), Greulich (Švica), Anseele (Belgija), Miekovskij (Rusija), Ferri (Italija), Guesde (Francija), Daszynski (Galicija), Nömc (Praga).

Dne 17. avgusta je bila medparlamentarna konferenca socialističnih poslancev, ki je sprejela na predlog dra. Adlerja resolucijo, s katero izreka najtoplejše simpatije članom razpuščene ruske dume.

Konferenca socialističnih žena je sklenila ustanoviti mednarodno žensko tajništvo. V pondeljek je začela razprava o ženski volilni pravici.

Komisiji za točko »Militarizem« je predložil Bebel resolucijo, ki izreka, da izvirajo vojne iz kapitalizma; delavski zastopniki vseh parlamentov imajo nalogo, porabiti vsa primerna sredstva, da preprečijo vojno, ako pa vendar izbruhne, da vsaj čim prej konča.

Socialni pregled.

Privatne železnice.

Na avstrijskih privatnih železnicah vre. Povod gibanju, ki ga lahko zasleduje vsak opazovalec delavskega življenja, ne tiči samo v slabih razmerah, v katerih žive uslužbenci vseh kategorij, ampak še bolj v brezobzirno izzivajočem ravnanju železniskih podjetij, ki so sama priznala neznosnost železničarskega položaja, ampak tudi obljubila izboljšanje, ne da bi bile do današnjega dneva obljube izpolnjene.

Socialno gibanje privatnih železničarjev ni tako mlado, kakor se zdi onim, ki opazijo take reči, kadar je že takorekoč katastrofa pred vrati; tako staro je, kakor železničarska organizacija in to je približno štirinajst let.

Bili so časi, ko se je železničarjem v Avstriji razmeroma dobro godilo. Ko so stekle prve železnice, je bilo v kratkem času treba pridobiti uslužbencev, uradnikov, delavcev za popolnoma nov poklic. Splošni gospodarski razvoj v Avstriji je bil se dosti skromen, o sedanji veleindustriji ni bilo skoraj sledu; saj so železnice faktor, brez katerih tudi industrija ne more napredovati in se veletrgovina, ki je z industrijo združena, ne more razvijati. Ko je bil kapitalizem še v povojih, se tudi v gospodarstvu ni moglo opazovati njegovih posledic; življenske potrebe so bile v primeri s sedanjimi časi poceni. Železničar je torej zaslužil za tedanje dobo lep denar, rabil ni mnogo, lahko si je kaj pribral, služba pa vsled nevelikega prometa in primitivnih naprav ni bila težavna.

To se je hitro izpremenilo. Tudi v črnorumeni državi je obul kapitalizem kmalu visoke skoruje.

Velepodjetja so se množila, industrija se je razvijala, promet se je podvojil, potrožil, podeseteril. Iz male peščice železničarjev, ki so se čutili po svojem poklicu odlikovane, je narasla ogromna armada, ki je proletarizirana in v kateri izgine posameznik. Velikanska pomnožitev prometa je nalagala železničarju nove dolžnosti, tehnična izpopolnitev naprav ga je silila na vedno večjo pozornost, služba se je izpremenila v nervozno gonjo. Cene vseh potrebščin so narasčale z navidezno nenaravnimi skoki; plače so ostale na nekdanji višini. Železničarski paradiž se je začel izpreminjati v pekel.

Tedaj so začeli uslužbenci razmišljati o svojem položaju in o pomoči. Misel na združitev je tako naravna, da se je morala vsiliti tudi železničarjem. Ali prve organizacije, ki so si jih ustanovili, še niso imele modernega bojovnega značaja. Boda ni pritisnila kar hipoma, ampak polagoma, skoraj neopazeno je legala nanje. Pomagati so si hoteli začetkoma na svoj račun. Osnovani so si društva, da dobe podporo v slučaju bolezni, pogrebščino, pripomoček po končani aktivni službi. Svoj denar so branili v teh družtvih in iz svojega premoženja so se podpirali. Delovali so tudi še razni vplivi iz onih časov, ko jih je bilo malo. Velike množice so »plebejske«. Ločili so se v male skupine po kategorijah, »črni« zase, »modri« zase; večinoma so prihajali od vojaštva, odkoder so prinašali »kornega duha« s seboj. Kakor je tam kavalarija ločena od infanterije, pa od artiljerije, častniki od podčastnikov in moštva, so se družili uradniki le z uradniki, sprevodniki med seboj, strojevodje ravno tako, premikali so bili oddeljeni od drugih i. t. d. Vse je bilo razkosano, vsaka skupina zase brez moči. Dokler je imela »organizacija« samo dobrodelne namene, se ni čutilo tega.

Ali prišel je čas, ko so železničarji spoznali, da ni dovolj v lastnem žepu, da bi si pomagali. Težko je varčevati za bodočnost, ako še za današnji dan ni dosti. Bilo je treba večjih dohodkov. Zdelo se jim je začetkoma, da morajo to tudi podjetja razumeti; saj je stvar tako enostavna: Če sem prisiljen, da izdajem več, moram tudi več dobiti. Pa so hodili prosit. Pisali so spomenice, pošiljali so deputacije k ravnateljstvom, zdaj od te, zdaj od one kategorije. Večinoma so nahajali gluha ušesa; včasih so prinesli tolažbo seboj, včasih tudi kako koncesijo: Temno suknjo namesto svetle, rozete na rami mesto na vratu. Uniforme so bile lepe, ali želodca niso napolnile. Konec prih.

Rudarji v Siveriću in Velušiću v Dalmaciji so vstopili v stavko.

Na Moravskem preti velikanska rudarska stavka, kakršne še ni bilo v Avstriji, ako ne pridejo podjetniki še v zadnji uri k pameti.

Zahtevajte
po vseh gostilnah,
kavarnah in
brivnicah

„Rdeči Prapor“

Dopisi.

Zagorje ob Savi. Stavbena podjetnika Derwuschek in Hering sta prevzela v Zagorju stavbe več rudniških hiš, zadnji tudi kamenolom. Nabrala sta delavcev iz vseh krajev, Hrvate, Bolgare i. t. d. Že pri nabiranju ljudi sta se pokazala jako fina moža; obeta se namreč delavcem vedno več, kakor pa se v resnici plača. Če se jim pri najemanju obljubi 4 krone, dobe v Zagorju 2—3 krone, mnogim pa se plača še manj. Stanovanje se jim je dalo kakor za živino; v starem »Habatovem« salonu se jim je s slamo postlalo, po sredi pa teče mlaka človeških odpadkov. Stanuje jih 100 v istih prostorih. Nadalje je v Toplicah neka hiša, ki že zasluži, da se jo poruši, tako je natlačena teh delavcev, da leže po 2, 3, tudi do 4 na eni slamici. Derwuschek je napravil tudi apnenco; ker se pa ne potrebuje tako veliko, jo sedaj rabi tudi za spalnico svojih delavcev. Zagorske bolniške blagajne kontrolor je pregledoval bolnike, ki prebivajo seveda tudi v tem lepem stanovanju; blagajna je naznanila to svinjarijo občinskemu uradu, da naj takoj potrebno ukrene. Načelnik blagajne pa je tudi ustmeno naznanil članu zdravstvenega zastopa, ali ti gospodje se zato ne brigajo; namesto da bi bili kaj ukrenili, se raje med sabo prepirajo. Gospod župan pravi, da je to delo zdravstvenega zastopa, člani zdravstvenega zastopa pa, da je delo občinskega urada. Seveda to le raditega, da jim ni treba ničesar storiti. Gospodje narodnjaki raje varujejo Nemca Derwuschka in Heringa, kakor pa zagorsko prebivalstvo, ki je v nevarnosti, da pride kakšna bolezen radi te nemarnosti. Gospoda obrtnega nadzornika vabimo, da si ogleda ta čedna stanovanja; kakor tudi deželni zdravstveni zastop, mogoče bodo potem naši gospodje pripravljeni, kaj storiti.

Vrhnika. Da sta naša kaplana prav bojevita gospoda, je znano tudi že izven vrhniških mej. Mi bi jima privoščili to veselje, dasiravno mislimo, da se tako petelinstvo prav slabo podaja oznanjevalcem krščanstva. Svetujemo jima pa le, naj pustita vrhniške socialne demokrate lepo pri miru, prvič ker o socializmu nič ne razumeta, drugič, ker nimata socialni demokraciji ničesar očitati, tretjič pa,

ker ob vsej svoji miroljubnosti nimamo namena, nastavljati našim srboritim »katoličanom« obraze. Ob zadnjih volitvah je dirjal eden teh kaplanov s svojim kolesom po cestah gorindol, da je bilo treba človeku dobro paziti, če ni hotel, da se zakadi kolo vanj. Sploh ni zelo lepo videti, če gonijo popje svoje uboge ovčice v političnih službah zdaj sem, zdaj tja. Ali kakor smo rekli, s to skrbjo se ne bomo veliko ukvarjali. Le svoje dovtype o socialistih naj si gospod Matevž prihrani; če misli, da smatra pameten človek njegove elefantovske »dovtype« za duhovite, se preklicano moti. Kdor je član našega izobraževalnega društva, pa ni popu prav nič mar. Njega ne vabimo, tudi od njega ničesar ne potrebujemo in zato naj bo le lepo pri miru. Če koprni po boju s socialnimi demokrati, bo že dobil priložnosti, kadar bo čas. Prepričan naj bo, da se vrhniški socialisti ne organizirajo za parade in za take namene, kakor Marijine hčere. Kadar pridejo zopet občinske volitve, stopijo tudi vrhniški socialni demokrati na plan in takrat pokaže gospod Matevž lahko svojo bojovno umetnost. Sedaj naj se pa le rajši briga za svoje duhovniške naloge, tudi za — osmine, ampak za prave, ne pa za take, ki obstoje samo v njegovi fantaziji. In če hoče na koga paziti, naj le pazi na svoje Marijine hčerkice; dela bo imel s tem dovolj.

V Loki pri Žusem so take razmere, kakor da nismo na Štajerskem, ampak nekje v Afriki. Klerikalizem se šopiri kakor pav, delavcem se pa pri tem godi, kakor sužnjem. Pred kratkim je delavcu Lipošku žaga skoraj popolnoma odrezala dva prsta. Delovodja ne zna nikogar poučiti, delavci so prepuščeni sami sebi, ker pa taki, ki pridejo na novo, ne morejo biti izurjeni, se ne znajo dovolj varovati in vsak hip se lahko zgodi nesreča. Pravice pa ni za delavce nobene. Alojz Kozinec je bil kar nagloma odpuščen iz dela iz samega neopravičenega maščevanja. Na baraki pri tovarni je bil prilepljen neki lepak, na katerem so bila razna očitavanja, naperjena proti nadučiteljevi ženi in župniku ter proti našemu delovodji. Kar z lepega so obdolžili Alojzija Kozince, naznanili so ga in vrgli na cesto. Mož ne vé ničesar o vsebini omenjenega lepaka; pri sodnji je bil že dvakrat na obravnavi, pa se mu ni moglo ničesar dokazati; ali naši gospodje sodijo kar sami pa vržejo nedolžnega človeka na cesto. Klerikalci si pa lahko dovoljujejo vse. Tako je neki Janez Berghaus imenoval socialno-demokratske poslance »falote«, ker se niso vjeli na Luegerjevo naznanilo, da bode predlagal sto milijonov za starostno zavarovanje. Morda je tako neveden, da ne razume, kako gojčufiv je ta predlog, po katerem bi odpadlo vsako leto borih stiri milijonov kron za starostne rente. Ali če bi si kaj takega dovolil socialno-demokratski delavec, bi se mu slabo godilo. Poskrbelo se pa bode, da se poreže tudi tem klerikalnim zmerjačem predolge jezike.

Iz stranke.

Pulj. (Politična organizacija za Pulj in okolico.) Istrske razmere doslej niso bile take, da bi bili lahko zadovoljni z njimi. Narodni boji, ki so ravno v tej deželi zelo hudi, so povzročili, da se je razvil na obeh straneh, med Italijani in med Slovani, sovražnost, ki presega precej vse meje, gospodarska vprašanja so pa potisnjena popolnoma v ozadje. Te razmere so seveda tudi delavstvu zelo škodovalne in so semtertja zavajale posameznike na pota, na katerih nimajo zavedni delavci ničesar iskati. Zlasti velja to za mesto Pulj. Tukaj vlada italijanska »liberalna« stranka, ki je z vso usiljivostjo razširjala mnenje, da je Pulj izključno italijansko mesto, ter je skušala zatreti vsako sled kake druge narodnosti. Z druge strani so pa tudi Vsenemci uprli svoje oko v Pulj in delajo tukaj različno umetno propagando, kateri je nevtajen namen germanizacija. Svoje upanje zajemajo iz dejstva, da igra ces. in kralj. mornarica tukaj veliko vlogo; vlada pa vsaj po tišem protežurju to stremljenje. Če se pomisli, da je največji del Slovanov v Pulju delavskega razreda, se lahko razume, da je za delavce ta položaj sila mučen. Tukajšnja hrvatska meščanska stranka sovraži kamoro, kar je lahko umeti. Ali v svoji kratkovidnosti podpira mornarico in vlado, kar pomeni še večje zlo, ne le s socialnega, ampak tudi z narodnega stališča. Ako bi prišla »Gospodarska stranka« s pomočjo Hrvatov na krmilo, bi prezirala Hrvate ravno tako, ali pa še osabneje, kakor danes meščansko italijanska kamora; delavstvo pa bi imelo od nje prav tako malo pričakovati, kakor od sedanjih gospodarjev. Pripomniti je tudi še treba, da je hrvatska nacionalna stranka vseskozi klerikalna.

V teh razmerah se je pokazala nujna potreba, da se slovanski socialistični delavci politično organizirajo, v smislu strankinih veljavnih sklepov, da naj bodo sodrugi vsake narodnosti politično samostojno organizirani.

V nedeljo, 18. avgusta, je bil v ta namen v Pulju jako dobro obiskan shod jugoslovanskih sodrugov. Na dnevnem redu je bila ustanovitev politične organizacije za volilni okraj puljski. Prvi je imel besedo sodrug Petejan iz Trsta, ki je v poldrugurnem premišljenem govoru razložil pomen in namen politične organizacije za delavstvo ter je dobro posvetil politiki slovanskih in italijanskih meščanskih strank. Potem sta govorila še sodruga

Pavešić in Horonina, ki sta toplo priporočala ustanovitev politične organizacije in sta pozivala sodruge, naj pridno agitirajo zanjo. Shod je soglasno sklenil, ustanoviti tako organizacijo. V politični odbor so bili izvoljeni sodrugi Pavao Pavešić, Ivan Jelčić, Viljem Horonina, Ivan Knez, Josip Petejan; v kontrolo Nikola Povla in Nardin Gotovič. — Odboru se je naložilo, da se ima takoj pričeti z akcijo za splošno in enako volilno pravico za deželni zbor. Sklenilo se je tudi, da se ima vpeljati »Rdeči Prapor« v vse gostilne in kavarne, v katere zahajajo hrvatski in slovenski delavci. S tem se je zaključil dve uri trajajoči lepi shod ob navdušenju vseh navzočih in z glasnimi živoklici na socialno demokracijo.

Sodrugi v Istri, ki imajo voljo, sodelovati v organizaciji, so naprošeni, da naznanijo svoje naslove na politični odbor jugoslovanske socialne demokratske stranke v Pulju, Arco Romano 4.

V Gorici je bila v četrtek, 15. t. m., dopoldne v prostorih delavskih organizacij jako dobro obiskana konferenca zaupnikov iz cele goriske okolice. Izvrševalni odbor je zastopal sodrug Etbin Kristan, tržaški politični odbor pa sodrug Regent. Glavna točka dnevnega reda je bila »Organizacija«, o kateri se je razvila živahna debata. Sprejelo se je več sklepov, katerih izvršitev povzdigne lepo se razvijajočo gorisko organizacijo. V ožji politični odbor okrajne organizacije so bili izvoljeni sodrugi Biležnik, Leban, Zajc, Bratina, Gorkič; v razširjeni odbor voli vsaka krajevna organizacija po enega zastopnika.

Društvene vesti.

Iz Dol. Logatca. 18. avgusta dopoldne se je vršil ustanovni občni zbor »Delav. izobraževalnega društva«. Pravila so se izpremenila tako, da se imenuje sedaj društvo »Splošno izobraževalno podporno in pravovarstveno društvo v Dol. Logatcu«. — Odbor se je konstituiral tako-le: predsednik Jakob Brenčič; namestnik Franc Bajc; tajnik Ivan Šebenik; blagajnik Lovro Urbas; knjižničar Anton Šebenik; gospodar Miha Jerina; odbornika Franc Jerina in Matevž Jakolšek; namestnika Karol Jamnikar in Jakob Skof; pregledniki Janez Jerina, Ivan Sirca in Jakob Jerina. — Vse dopise je pošiljati na predsednika Jakoba Brenčiča, Dol. Logatec 108. — Početek dobrega dela v korist tukajšnemu ljudstvu je storjen! Poročal je na zboru sodrug Anton Kristan iz Idrije.

Iz Vrhnike. V nedeljo, 18. avgusta popoldan, smo imeli lepo društveno zborovanje. Govoril je ravnatelj Anton Kristan iz Idrije o vzrokih sedanje druginje. Lepi njegov govor je našel mnogo odobravanja. — Društvo lepo razvija svoje delovanje. Nabavilo si je svoj harmonij ter je začelo s poukom v petju. — Delavci! Pristopite vsi do zadnjega v naše društvo!

Shodi.

Št. Andrež pri Gorici. Na praznik, dne 15. t. m. ob 4. popoldne je bil tukaj ljudski shod, ki ga je sklicala krajevna organizacija jugoslovanske socialno-demokratske stranke. Udeležba je bila jako lepa. Na shodu sta govorila sodruga Regent iz Trsta in Kristan iz Ljubljane o položaju delavstva v kapitalistični družbi in o organizaciji. Oba govora sta naredila velik vtisk in sta dosegla burno odobravanje. Nasprotnikov ni bilo.

Domache stvari.

V družbi sv. Cirila in Metoda so se, kakor je znano, skregali liberalci in klerikalci. Liberalcem se je na občnem zboru posrečilo, zmagati s svojo listo, na kateri so imeli pač tudi dovolj popov in njih pristavev. Ali klerikalci se jeze, da se ni volilo, kakor so sami hoteli in že so začeli izvajati posledice iz tega. V eni podružnici je že odstopil ves odbor in tako se bode godilo najbrže povsod, kjer imajo klerikalci dovolj moči. Pokazati hočejo, da je obstanek solske družbe odvisen od njih volje. Ta boj je zelo poučen in lahko odpre oči vsem, ki se fantazirajo o nesebičnem patriotizmu naših meščanskih strank. Socialnim demokratom se je šlo v greh, da se niso navduševali za Ciril-Metovo družbo. Čeravno snuje same klerikalne sole in jih urejuje strogo po škofovskih predpisih, je to »narodno podjetje«, kjer mora »izginiti« vsako strankarstvo. Ali ta dogma je veljala, dokler je bil klerikalni upliv v družbi tako močan, da je moralo »nestrancarstvo« veljati ravno toliko, kakor klerikalizem. V hipu, ko je padla klerikalna nadvlada, pade tudi dogma in zdaj ni več greh izpodkopavati celo obstanek »narodne« družbe. Vsaka »sloga« na Slovenskem je enostavno priznanje klerikalne nadvlade. Komur je to všeč, naj le pospešuje »slogo«!

Kaj bo s kranjskim deželnim zborom, je še vedno uganka. Skrivnost je glavno načelo naše spoštovane vlade, kateri se zdi, da je ljudstvo zanjo na svetu, dočim mislijo demokrate, da ima vlada služiti ljudstvu. Že to samolastno ravnanje vlade je dokaz, kako potrebna je splošna volilna pravica za deželne zbornice, s katerimi se nobena instance ne bi mogla tako igrati, ako bi čutili poslanci, da zastopajo narod, ne pa posamezne privilegirane klike. Ako je »Slovenski Narod« prav poučen, stoji

kranjska deželna vlada še vedno na stališču, da mora deželni zbor sprejeti ono volilno reformo, katero mu je predložila ob zadnjem ponesrečenem zasedanju; in ker ne upa, da doseže to, bode baje deželni zbor razpuščen, ne da bi imel sploh še kaksne razprave. Ta metoda je res zelo enostavna, ali ne more se trditi, da bi bila dobra. Da sedanji deželni zbor ne sprejme takrat predložene reforme, je vedela vlada že lani; če torej ni nameravala izpremeniti svojega načrta, bi bila imela takoj razpustiti deželni zbor, da ne ostane dežela skoraj dve leti brez zastopstva, odnosno z mrtvim zastopstvom. Sedaj, ko se približuje legislaturna doba že koncu, bi bil pa sploh skrajni čas, da izve javnost, kaj se hoče. Prebivalstvo ima vendar pravico, zanimati se za deželni zbor, ki naj ga zastopa. Dejstvo, da se namerava razpisati nove volitve, nalaga pa vladi tudi moralno dolžnost, da pojasni deželi svoje namene. Če ne drugzega, ima vendar uradni list na razpolago, ki ima pač še drugo nalogo, kakor ponatiskavati članke in notice iz drugih časopisov, objavljati dražbe in delati reklamo za privatnega podjetnika. Prav lahko nastane sicer sum, da je le ta ali ona stranka »izpod roke« poučena o bližajočih se volitvah in že takega suma ne bi smela vlada dovoliti. Tudi njej ne more biti tajno, da so volitve boj med strankami, ki imajo pravico do enakih bojnih pogojev. Vprašamo torej: Kaj namerava vlada? — Vprašati je pa tudi treba, kaj nameravajo stranke? Pisanje vodilnih liberalnih in klerikalnih listov je postalo prav sumljivo in dvomiti se mora, ali se bode ena ali druga resno potegnila za splošno in enako volilno pravico. »Slovenec« je že od lanskega leta zagovarjal načrt vlade, »Slovenski Narod« pa sestavlja vse mogoče kombinacije, dasiravno je liberalna stranka ne le v znani resoluciji zahtevala splošno in enako volilno pravico, ampak tudi ob zadnjem zasedanju v svojem uradnem komuniqueju opravičila obstrukcijo s tem, da se hoče bojevati za splošno in enako volilno pravico. O bojevitosti v tem smislu je sedaj prav malo opaziti. Povedati se pa mora, da ne veljajo nič izgovori na »razmere«. Ravno sedaj so razmere za uvedbo splošne in enake volilne pravice tudi za deželni zbor ugodne, samo treba je, da jih podpre resna volja. Za državni zbor je splošna in enaka volilna pravica uveljavljena in to je že močna opora za deželne zbore. Tehtnih argumentov proti splošni in enaki volilni pravici ne more navesti vlada; kar jih ima, se jih lahko igraje ovrže. Vrhutega se pripravljajo po drugih deželah resni boji za splošno in enako volilno pravico in nje pristihi na Kranjskem bi naredili veliko napako, ako ne bi porabili te priložnosti v prid svoje dežele. Seveda še noben boj ni bil zmagovit, če se ga je začelo — z razpiranjem.

Pomen delavske organizacije ni velik samo za delavce, ampak tudi širši krogi prebivalstva bi lahko izpoznali, da niti zanje ni manj. To uči tudi pravkar končana stavka ljubljanskih mizarjev. Trajala je, nešteto začetkoma parcielni strijk, sedem tednov. Ne da bi se hoteli spuščati sedaj v rekriminacije in v očitanja, vendar lahko pribijemo, da se je porabilo precej vsa sredstva, da bi se zlomilo moč delavstva. Pogoji, ki se jih je začetkoma stavilo pomočnikom, so bili naravnost ponižujoči; posamezniki so se trudili, da bi naložili stavek kaznov, trosilo se je govorice, ki naj bi bile vzemirile delavce in jih razdvojile; in vendar se je izvršil strijk do konca v uzornem redu, kar služi na čast organiziranim mizarjem, česar pa tudi občinstvo ne sme podcenjevati. Boj neorganiziranega ljudstva, ki bi trajal toliko časa, ne bi nikakor končal brez različnih izgredov, o katerih pa pri tej stavki ni bilo niti sledu. In to dobro stran organizacije bi morali ceniti tudi oni, ki niso prizadeti pri takih stavkah.

Strokovni pregled.

Ljubljanska podružnica na južni železnici opozarja člane, da iznaša udnina po sklepu zbora delegatov od 1. septembra dalje mesečno 1 K 20 v. Vplačevati je torej poslej ta znesek. Opozarja se tudi sodruge, da vplačujejo samo blagajničarjem, ker podružnica ne more prevzeti odgovornosti za druga vplačila. Vse dopise glede pristopa, udnine, naznanila preselitev i. t. d. naj se pošilja na naslov glavnega blagajničarja: Jernej Vilhar, Št. Peterska cesta št. 57, 1. nadstropje.

Ljubljanski kovinarji so imeli v nedeljo, 11. t. m., v Perlesovi gostilni v Slonovih ulicah shod, ki je bil še precej dobro obiskan, a bi bil z ozirom na število kovinarjev v Ljubljani lahko še dosti boljše. Kovinarska organizacija v Ljubljani se je začela razvijati, ali mnogo udov še ne razume, da ne zadostuje, vpisati se, temveč je treba sodelovati v organizaciji, zanimati se za to, kar se godi, in tudi agitirati. Delavne in plačilne razmere ljubljanskih kovinarjev so dosti klavrne, a brez organizacije se ne bodo nikoli zboljšale. Saj so ravno zato tako žalostne, ker so bili delavci predolgo neorganizirani. Semtertja se kaže tudi nelep sebičnost; če je kdo s pomočjo organizacije kaj dosegel, že misli, da je poslej ne potrebuje več. Tako pa ne posamezniki, ne skupnost ne pridejo naprej. Organizacija mora biti močna in živa, tedaj tudi lahko mnogo doseže. Na shodu sta govorila sodruga Kristan iz Ljubljane in Mahrer iz Celovca o delavskem položaju in o organizaciji.

Ljubljanski kovinarji imajo v nedeljo dne 1. septembra ob 9. uri dopoldne v prostorih Perlesove restavracije v Prešernovih ulicah shod kovinarjev. Ker je dnevni red važen, je potrebno, da se ga ljubljanski kovinarji polnostevilno udeležijo.

Nasilstvo rudniškega inženirja v Zagorju. Pretečeni teden je prišel od ljubljanskega rudniškega urada dr. Horjak, rudniški nadkomisar, nadzorovat rudnik v Zagorju. Gospod inženir Pič pa je takoj šel k rudarjem ter jim naročil, da morajo lagati, če pride nadkomisar k njim v rove in če jih vpraša, koliko časa da delajo. Delati bi namreč morali samo po šest ur na dan, ker je nad 30 stopinj vročine, gospod pa jih sili, da morajo delati po 8 ur. Ker je pa to proti rudniški postavi, jih je sedaj se prisilil, da so morali v svojo škodo lagati. Državno pravdnistvo, kje si? Če bi to storil kak rudar, bi gotovo bil drugi dan že pod ključem. Gospodu dr. Horjaku pa bi se priporočilo, kadar pride in hoče izvedeti resnico, da ne vodi tega rudarskega tirana s seboj. Odkar nadomestuje gosp. Pič tudi ravnatelja, je popolnoma ob um. Po rudniku kaznuje rudarje po 2, 3 do 10 kron, trga jim akord pri vsaki priložnosti, čez par ur pa, če niso delavci popolnoma zadovoljni, jim pošlje pošto, da ni resno mislil in jim opusli potem kazni, kakor tudi poprejšno ceno od dela. To pa seveda le tistim, kateri se pritožijo. V zadnjem času je pristopilo precejšno število rudarjev k svoji bojovni organizaciji. Upati je, da se rudarji v kratkem času združijo do zadnjega in končno rešijo sužnosti zgoraj omenjenega nečloveškega oderuha.

Umetnost in književnost.

Prihodnja gledališka sezona v Ljubljani obeta marsikaj lepega. Iz tujih literatur so pripravljena za repertoar razna lepa in zanimiva dela, ki so vredna, da se z njimi seznanijo slovensko občinstvo. Naše sodruge bode zlasti zanimalo, da prestavlja Ivan Cankar epohalno delo Gerharda Hauptmanna »Tkaleci« za slovenski oder. Cankar izdeluje tudi dve izvirni drami »Niobo« in »Hrepenenje«, ki se jih pričakuje še letos. Razen tega se pripravljajo nekatere druge izvirne drame. Parma pa je izročil svojo novo opero slovenskemu gledališču. Upati je, da se približa naš oder boljbolj svojemu pravemu cilju: Da postane kulturno izobraževalen zavod za ljudstvo.

Kuhano vodo piti v poletnem času priporočajo zdravniki in to posebno pri epidemijah za odvrtitev nalezljivosti; vendar kuhana voda sama na sebi ne zadostuje našemu okusu in zatoraj zahteva pridatka, kateri naredi nje okus prijetnejši.

Zato je posebno sposoben »Frankov Enrilo«, kavni pridelek in namestek, katerega zvretke shlajen z ali brez sladkorja tvori okusno, izborno sredstvo za ugaševanje žeje.

Vsled svojih žejo ugasujočih lastnosti ni potreba tega mnogo piti; že po 1 kozarcu izgine žeja za več ur, pri tem je uživanje te pijače vseskozi zdravju koristno, kuhana voda v zvezi s prijetno grenkim okusom tega naravnega izdelka žleodcu prikladna.

To sredstvo za ugaševanje žeje zamore si vsled njegove nizke cene nabaviti vsaka tudi najubožnejša družina, kajti en mali zavojček za poskus, kateri zadostuje za 8 litrov zvretka, velja samo 12 vinarjev.

Sodarski pomočniki

za popravljanje sodov za olje
se iščejo. Zasluzek dober.

Ponudbe na

„Oljarnico Zidanmost“.

Stanje hranilnih vlog:
24 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
860.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši, Prešernove ulice 3, poprej na Mestnem trgu zraven rotovža, sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev.

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 1/2%, na menice in na vrednostne listine pa po 5% na leto.

Kdor si hoče napraviti
dobro domačo pijačo all
podaljšati svojo zalogo,
naj se obrne zaupno na
tvrdko

C. F. SCHUBERT, Gradec

3-2

Murplatz 10.

Milostiva gospa,

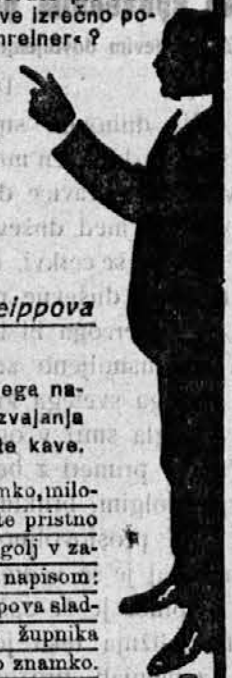
all veste, zakaj morate pri nakupovanju sladke kave izrečno požadati ime »Kathreiner«?

Ker se vam sicer utegne primeriti, da doblite manj vreden posnemek brez vsehrlin, s katerimi se odlikuje Kathreinerjeva kava.

Zakaj le
Kathreinerjeva Kneippova
sladna kava

ima spričo posebnega načina svojega proizvajanja vonj in okus zrnate kave.

Zapomnite si torej natanko, milostiva gospa, da dobivate pristno Kathreinerjevo kavo zgolj v zaprtih izvirnih zavojih z napisom: »Kathreinerjeva Kneippova sladna kava« in s sliko župnika Kneippa kot varstveno znamko.

Vabilo

rednemu občnemu zboru
občnega konsumnega društva
v Zagorju

ki se vrši

v nedeljo, dne 1. septembra 1907
ob 3. uri popoldan

v gostilni gosp. Jvana Müllerja v Zagorju.

DNEVNI RED:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Računsko poročilo.
3. Poročilo nadzornišva.
4. Sklepanje o čistem dobičku.
5. Volitev 3 nadzornikov, 1 namestnika in celega predstojništva.
6. Poročilo zveznega preglednika.
7. Slučajnosti.

Za nadzornišvo:

Jakob Strajnar. Ivan Wallent.

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon št. 168.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

priporoča svoja

izborno pivo v sodeih in steklenicah.

Telefon št. 187.

ZALOGA V SPODNJI ŠISKI.

Telefon št. 187.

25-10

Listek.

Hans Kirchsteiger:

Pod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan
Dalje.

Na duhovno smrt obsojen živi še danes in je duhoven mrlič; kakor da nima naravna smrt pravice do onega, ki ga je cerkev vrgla med duševne mrliča.

Očita se cerkvi, da je nekdanj žive sežigala svoje duševne mrliča; po krivici.

Za Hercoga bi bilo dobro delo, ako bi ga bili usmiljeno sežgali, ko so ga vrgli iz svojega svetega kroga.

Nagla smrt v ognju bi bila majhna bolečina v primeri z bedo in z gladom telesa ter z dolgim, britkim duševnim trpljenjem.

Ali prostovoljno ni hotel umreti in ni smel, saj je še vedno katoliški duhovnik.

Solnce je že zašlo, pliči so utihnili in samo bližnja reka je glasno šumela. Hribi so zamenjali prozorni rdečkasti odsev z modro nočno haljo, menihi so že končali večerno molitev ter so sedeli v vinski pivnici ob svetilki, igraje tarok. Končno je položila noč svojo črno roko tudi na najvišje gore. Tupatam se je kazala še četverooglata svetla kupa povsem nepravilno na temnem zagrinjalu; odsevala so razsvetljena okna hiš. Vodostok v prelatozem vrtu je šumljal komaj slišno, sicer je bilo vse tiho, kakor da bi bil ves svet začaran samostan. Zunaj na klopi je še vedno sedel župnik Hercog z rožnim vencem med okrvavljenimi prsti in s svojim Bogom v srcu. Lezel je vase bolj in bolj in truden spanec mu je sklenil oči.

Ko je pa z vseh samostanskih stolpov odbilo polnoč, se je dvignila tenka megla iz reke in se je z mrzlimi prsti doteknila drgetajočih udov spečega moža. Zbudil se je; mraz mu je segel tja do praznega želodca. Moral se je gibati, da se otrese hladnih meglenih rok. Kam pa naj bi šel, da bi se obvaroval mrzle noči? Ako bi vedel za hlev, ki bi našel v njem prenočišče, kakor sveta družina v sveti noči v Betlehemu! Zakaj je pač tako ponosno položil zadnjo krono pred gospoda prelata? Kogar je cerkev izgnala, on pač nima več razloga, da bi bil ponosen. Sedaj mu je bilo žal; s to zadnjo krono bi si bil vsaj za to noč lahko pridobil toplo posteljo.

Nenadoma je stal pred poslopjem, iz katerega je izhajala skozi okna brleča svetloba v temno, hladno noč. Kjer je luč, mora nekdo bdeti. Vedel je, ker je kot duhovnik čvrsto verjel, da bdi z njim tam notri še nekdo: njegov Bog. Edino razsvetljeno poslopje je bila samostanska cerkev. Tukaj je sedel na hladne mramorne stopnice in se je čvrsto naslonil ob zaprta cerkvena vrata. Skozi okno nad durmi je brlel slab odsev od svetilke pred Najsvetejšim. Žalostni čuti

so mu obhajali dušo. Ali ni Jezusov nauk ljubezni luč, ki naj razsvetli ves svet. Ali ni hodil kot duhovnik vedno v svetlo? i te luči? In sedaj sedi pred zaprtim hramom tega Boga v temni, hladni noči. Kaj so napravili ošabni božji zastopniki iz te luči? Nočno svetilko pred tabernaklom, ki ne greje. Kako nevtolažni bi bili menihi zaradi zanemarjenega svetega poklica, ako bi ugasnila ta lučka le za nekoliko ur! Greh bi bil, ako bi zamudili skrbeti, da gori neprenehoma. Veliko luč, plamen ljubezni, ki jo je prinesel Kristus z nebes, so pa ugasnili z vodo stremljenja po bogastvu in moči, upihnili so jo s strupenim dihom strankarske strasti in politične bojevitosti.

Naj sobrat lakote pogine in zmrzne; nič ne dé, da le večna luč mirno dalje gori.

Obhajal ga je še en primer s farizeji, v tem pa je Bogu vdan zaspal.

Tako ga je našel zjutraj samostanski hlapec, ki je prišel še zaspan, le za silo oblečen, s cokljami na nogah, da naznani z zvonjenjem dan gospodu v slavo. Z brco je zbudil postopača, ki si je bil poiskal tako svet prostor za prenočevanje. Hlapčeva coklja je dosegla zaželjeni uspeh in njegovega zmerjanja ne bi bilo treba, kajti predrznež je že hitel, da odide iz nevarne bližine svetiščevega čuvanja. Tretjič je to noč izpremenil svoje trdo ležišče. Ali bil je preslab, da bi hodil brez smotra dalje. Kam naj bi sploh šel? Brez namena je šel okoli samostana na ono stran, kjer je svetel saj že naznanjal dan, sedel je na kamen in se je naslonil na debeli samostanski zid. Kako se pač izpreminjajo časi, si je mislil; nekdanj so bila cerkvena vrata varno zavetišče za največjega hudodelca; kdor je mogel ubežati tja, je bil varen pred sodnijskimi biriči, sedaj ga pa preženo kot postopača. Tako se izpreminja čas in cerkev.

Sedaj ga ni pregnal nihče več; vzhajajoče solnce se mu je tako prijazno smehljalo, s toplimi prsti mu je tako blago božalo otrpnjene ude, da ga je objel krepljen spanec, in če bi imelo solnce, ki izpeče ves kruh na zemlji, gotov hlebec, bi ga bilo gotovo položilo svojemu prijatelju v naročje.

Tega seveda ni moglo. Pač pa je zasijalo tako svetlo v sobico priprostega čevljarja in ga je tako glasno poklicalo na lepo letno jutro, da mu je moral takoj slediti.

„Kaj neda, to je krasota in čudovitost,“ mu je dejalo, ko je korakal polagoma ob svetlem samostanskem zidu. On pa je razumel, kajti molil je: „Ker tvoja je moč in sila, o Bog!“

Solnce ga pa ni izpustilo: „Le pojdi dalje; pokažem ti starega znanca. Ali ne poznaš več tega zaspanca? Ne?“

Dalje prih

POZOR!

POZOR!

Za K 2.50

dobi vsak krasno remontoir pežno uro, „Gloria“-srebro, sistem Roskopf patent, anker kolesje, 30 ur idoča za kar se 2 leti jamči, z

lepo pozlačeno, Pancer verizeco, samo za K 2.50 3 komadi z verizicami K 7.— Razpošilja po povzetju tovar. zaloga švicarskih ur 21-11

S. Urbach, Krakov, št. 69.

Vsaka ponaredba in ponatis je kaznjivo.

Edino pravi

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K. 52-27

Thierryevo centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poskodbam i. t. d., 2 lončka K 3.60. Razpošilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar.

Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj slo. eči.

Narodna se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko.

Polnili v Ameriko. Kateri želijo dobro, po ceni in varnostno potovati naj se obrnejo na **Simona Kmetetka** v Ljubljani Kolodvorske ulice 28. Kalkulatorna Pojasnila daje se brezplačno.

KAVARNA

„Unione“ preje „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborno pivo v sodeih in steklenicah.

Ustanovljeno leta 1855. Številka telefona 210.

Sodrugji, zahtevajte povsod „Rdeči Prapor“!